

Türk Tasarım Hukuku'nda Yeni Dönem

20 Oca 2017

Uzun süredir çökmüş beklenen 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ("**SMK**"), 10 Ocak 2017 tarih ve 29944 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.. Çoğu maddesinin de yayımlanma tarihi itibarıyla yürürlüğe girdiği SMK, marka, patent, tasarım ve coğrafi işaretlerin tescil ve korunmasına ilişkin hükümleri tek bir yasal düzenleme altında toplayarak Kanun Hükmünde Kararnameler ("**KHK**") dönemine son vermiş bulunmaktadır.

SMK, tasarım hakları da kapsayan önemli değişiklikler öngörmektedir. Yeni yasal düzenleme ile tasarım haklarına yönelik daha geniş kapsamlı koruma sağlanmasında öngörülmekte olup tasarım başvurularında yenilik incelemesi ve tescilsiz tasarımlara sağlanan koruma gibi dikkat çeken değişiklikler yer almaktadır.

Tasarımlara ilişkin bazı değişiklikler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Tescilsiz Tasarım Koruması

SMK ile, ilk defa Türkiye'de kamuya sunulmuş olmak şartıyla tescilsiz tasarımların da tasarım korumasından yararlanabileceği öngörülmüştür. SMK öncesi dönemde tescilsiz tasarımlara ilişkin koruma genel hükümlere tabi idi.

SMK uyarınca tescilsiz tasarım sahipleri de tasarımlarının izinsiz kullanıma karşı tecavüz iddiasında bulunabilecektir. Tescilli tasarım korumasından farklı olarak tescilsiz tasarım sahibi ancak tasarımının aynı veya genel izlenim itibarıyla ayırt edilemeyecek kadar benzerinin doğrudan kopyalanması halinde korumadan yararlanabilecektir.

Yayın erteleme talep edilen tasarım başvurularında da yayın erteleme kapsamındaki tasarımlar erteleme süresince tescilsiz tasarım korumasına tabi olacaktır.

Re'sen İncelemede Yenilik Kriteri

SMK ile Türk Patent ve Marka Kurumu ("**Türk Patent**"), tasarım başvurularına yönelik ön incelemede yenilik unsurunu da re'sen değerlendirebilecek, yeni olmadıkça kanaatine varılan tasarımları reddedebilecektir.

Her ne kadar yenilik ve ayırt edicilik unsurları tasarım oluşturan temel şartlardan olsa da KHK döneminde başvurular bu unsurlar incelenmeksizin yayımlanmakta idi. KHK kapsamında yenilik sadece üçüncü kişilerin itirazları üzerine değerlendirilmekte iken SMK'nin yürürlüğe girmesi ile tasarımlarda Kurum tarafından yenilik incelemesi uygulaması başlatılmıştır.

Birlik Ürünlerde Parça Koruması

SMK birlik ürünlerin parçaları da normal kullanım esnasında görünür olması ve münferiden yenilik ve ayırt edicilik şartları sağlanmasında kaydıyla tasarım korumasından faydalanabilmesini öngörmektedir.

Eğer Parçaların Onarım Amaçlı Kullanımı

SMK, KHK uygulamasında da mevcut olan tasarım haklarında onarım istisnasını korumakla birlikte bu istisnanın kapsamını e?de?er parça sistemi ile genişletmi? bulunmaktadır. Kural olarak görünümüne ba?lı parçaların, kayna?? konusunda yan?ltıc? olmamak kaydıyla bir tasarımın piyasaya sürüldüğü tarihten itibaren üç yıl sonra onarım amacıyla kullanımı tasarım hakkı ihlali te?kil etmemektedir.

SMK'nın öngördüğü yeni hüküm uyarınca Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nca yayımlanan e?de?er parçaların istisnada öngörülen üç yıllık bekleme süresinde dahi kullanımı da tasarım hakkı ihlali olarak de?erlendirilmeyecektir.

Ba?vuru Sürecinde De?i?iklikler

- Tasarım başvurularında yazılı tarifname sunulması artık zorunlu tutulmamaktadır.
- Tasarımcılara kimliklerini gizli tutma imkânı sağlanmıştır.
- Paris Sözleşmesinin ikinci mükerrer altıncı maddesi kapsamında yer alan hükümlerle birlikte alametleri ile bu kapsam d???nda kalan ancak kamuyu ilgilendiren, dinî, tarihî ve kültürel de?erler bakımından halka mal olmu? ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği i?aretlerin, armaların, nişanların veya adlandırılmaları uygun olmayan? içeren tasarımlar Kurum tarafından re'sen reddedilebilecektir.

İtiraz Süreci

Ba?vuru sahipleri, Türk Patent tarafından re'sen inceleme neticesinde tesis edilen başvurunun reddi kararlarına karşı kararın kendilerine tebliğinden itibaren iki ay içerisinde itirazda bulunabilecektir.

SMK ile üçüncü kişilerin yayımlanan tasarım başvurularına karşı itirazda bulunma hakkı korunmuş olup KHK'da üçüncü kişiler için altı ay olarak öngörülen itiraz süresi yayım tarihinden itibaren üç aya düşürülmüştür. Üçüncü kişilerce sunulacak itiraz nedenleri aşağıda listelenmiştir:

- Başvurunun tasarım veya ürün niteliğini taşıyıp taşımadığı,
- Tasarımın yenilik ve/veya ayırt edicilik niteliklerinden yoksun olması,
- Kamuya sunulmuş olma şartı
- Tasarımın koruma kapsamı d???nda olması,
- Kötü niyet

Hükümsüzlük Sebebi Olarak Kötü Niyet

SMK, kötü niyete atıfta bulunan hükümleri ile uygulamada süregelen belirsizliği ortadan kaldırmıştır. Her ne kadar uygulamada içtihatlar ile kabul görmüş ise de kötü niyet KHK kapsamında hükümsüzlük sebebi olarak sayılmamakta idi. SMK ile kötü niyet gerek itiraz gerekse hükümsüzlük sebebi olarak Türk Tasarım Hukuku'nda yerini almıştır.

Tasarım Hakkı Gaspında Koruma Kapsamı

SMK, tasarım hakkının gaspına karşı korumayı genişletmektedir. Tescilsiz tasarım korumasına paralel olarak tescilsiz tasarımların izinsiz kamuya sunulması da tasarım hakkının gaspı olarak de?erlendirilecektir.

Tasarım hakkının gaspı iddiaları, iki yıldan üç yıl ile çakışmamış olup bu süre sınırı kötü niyetin varlığı halinde dikkate alınmayacaktır.

Ö?retim Görevlileri Tarafından Oluşturulan Tasarımlar

SMK uyarınca, öğrenciler ve stajyerler de dâhil olmak üzere öğretim elemanları üniversiteler ve diğer yükseköğretim kurumlarında çalışırken esnasında geliştirdikleri tasarımların hak sahibinin Yükseköğretim Kurumu

olması öngörülmektedir. KHK döneminde tasarımların hak sahibi olabilen özetim elemanları, yeni düzenleme ile söz konusu tasarımlara ilişkin olarak Yükseközetim Kurumları'ndan bedel talebinde bulunabilecektir. SMK ile özetim elemanlarına ödenecek olan bedelin her halde tasarımdan elde edilen gelirin yarısından fazla olacağı öngörülmektedir.

Tasarım Hakkı İhlallerine Karşı Hukuk Davası

Önceki yasal düzenlemeye paralel olarak SMK kapsamında da tasarım hakkı ihlallerine karşı ceza hükümlerine yer verilmemiştir. Bu doğrultuda tasarım hakkı ihlallerinde yalnızca hukuk davası yoluna başvurmak mümkün olacaktır.

* * *

Türk Sınai Mülkiyet Hukuku'nda yeni bir dönem başlatan ve tasarım hukukunda başta yenilik incelemesi ve tescilsiz tasarım koruması gibi birçok köklü değişiklikle KHK çizgisinden ayrılan SMK'nin uygulamaya yansımaları merakla beklenmektedir.

Related Attorneys

- [EZGİ BAKLACI GÜLKOKAR, LL.M.](#)